

DYNASTIA MURDOCHOVCOV

Ako boj o mediálne impérium
rozvrátil jednu rodinu
– a aj celý svet

GABRIEL SHERMAN

Prológ

ŠESTNÁSTEHO SEPTEMBRA 2024 RÁNO SA vysoko položenou nevadskou púšťou vinul konvoj čiernych SUV vezúcich predstaviteľov najmocnejšej mediálnej dynastie na svete. Pripomínal pohrebný sprievod, ktorým v istom zmysle aj bol. Rupert Murdoch zničil svoju rodinu v snahe splniť si celoživotný sen a ustanoviť prvorodeného syna Lachlana za svojho nástupcu. Miestom posledného odpočinku však nebol cintorín, ale budova okresného súdu Washoe County v Rene.

K tomuto zúčtovaniu sa schyľovalo deväť mesiacov. Šiesteho decembra 2023 predložil Murdoch návrh na zmeny v neodvolateľnom rodinnom truste s cieľom upevniť Lachlanovu kontrolu nad právicovým mediálnym impériom, ktoré počas posledného polstoročia formovalo politiku na troch kontinentoch. Murdochove dospelé deti z prvých dvoch manželstiev – Prudence, Elisabeth a James – sa spojili a snažili sa mu v tom zabrániť. Korene tejto rodinnej vojny však siahali omnoho hlbšie. Murdoch svoje deti od samého počiatku staval proti sebe v darvinovskom zápase o to, ktoré z nich raz povedie globálny konglomerát News Corp. Svoje impérium pritom vybudoval z jediných austrálskych novín zdedených po otcovi. Vzájomná rivalita súrodencov sa prejavovala v tom, že James a Lachlan sa už v detstve pretekali, kto urobí viac zhybov, ako aj v súťaživých hrách na šarády, ktoré rodina hrávala počas Vianoc. Nebol

to len súboj v zasadacej miestnosti, bol to bratovražedný spor o otcovu lásku.

Okolo ôsmej ráno zastavilo pri obrubníku prvé auto a okamžite ho obkolesili novinári. Vystúpila z neho Prudence s manželom Alasdairom MacLeodom, dlhoročným manažérom News Corp. Šesťdesiatšesťročná Prudence bola oblečená v dôstojnej čiernej farbe, ktorá ostro kontrastovala s jej platinovými vlasmi po pleciah. Prue bola jediným dieťaťom z Murdochovho prvého manželstva s austrálskou letuškou Patriciou Booker. Ako najstaršia zo súrodencov si od rodinného biznisu zachovávala najväčší odstup a do boja o nástupníctvo sa nikdy nezapoila. S postavením outsiderky sa už zmierila, no kedysi jej spôsobovalo nesmiernu bolesť. Pred rokmi sa jej veľmi dotklo, že keď Murdoch v jednom rozhovore o nástupníctve vymenoval svoje deti, vôbec ju nespomenul. Vtedy mu zatelefonovala a nakričala naňho.

O chvíľu neskôr vystúpila z SUV Murdochova druhá dcéra Liz spolu s manželom, umelcom Keithom Tysonom. Päťdesiatšesťročná Liz mala na sebe béžový kostým a pôsobila dojmom vyrovnanej podnikateľky, ktorá celé desaťročia bojovala o to, aby ju brali vážne. Podľa mnohých bola najbystrejšia zo všetkých, no Murdoch vyznával staromódne prvorodenstvo, a tak dcéru, ktorú mnohí považovali za najvhodnejšiu nástupkyňu, odsunul na vedľajšiu koľaj. Liz odišla z rodinnej firmy v roku 2000 a založila si vlastnú mimoriadne úspešnú televíznu produkčnú spoločnosť. Napriek tejto neprávosti nedávala najavo zatrpknutosť. Snažila sa mať s otcom aj s Lachlanom blízky vzťah. Ak si členov rodiny predstavíme ako štáty, samu seba vnímala ako Švajčiarsko. Spor o trust v Nevade ju prinútil konečne si vybrať stranu.

Ako posledný prišiel človek, ktorý niesol za toto právne zúčtovanie najväčšiu zodpovednosť: James. Keď spolu s manželkou Kathryn kráčal po schodoch ku kupolovitej budove súdu, pevne ju držal za ruku. Päťdesiatjedenročný James mal na sebe tmavý oblek a úzku kravatu, hoci práve tento korporátny vzhľad v mi-

nulosti odmietal. Čierna ovca rodiny James bol kedysi zachmúreným chlapcom s odfarbenými vlasmi, tetovaniami a pírsingmi, ktorý miloval archeológiu a odišiel z Harvardu, aby založil hiphopové vydavateľstvo. Rupert Murdoch bol však slnkom, okolo ktorého obiehala celá rodina, a jeho gravitačná sila bola priveľká na to, aby sa z nej dalo vyslobodiť. James sa do biznisu vrátil v polovici 90. rokov. Osvojil si bezohľadné vystupovanie a prebojoval sa do pozície Murdochovho dediča. Murdocha však dráždila Jamesova centristická politika a snaha o to, aby News Corp získala rešpekt v elitných kruhoch. V roku 2012, keď James viedol londýnske bulvárne noviny spadajúce pod News Corp, vyšlo najavo, že novinári z Murdochovho denníka *News of the World* v snahe získať senzačné informácie nelegálne odpočúvali telefóny tisícov ľudí. James popieral, že by o tom vedel, Rupert však najväčší škandál v dejinách spoločnosti využil na jeho zosadenie a nahradenie Lachlanom.

Zatrpknutosť doviedla Jamesa v exile k morálnemu precitnutiu. Rovnako ako Kathryn, ktorá sa venovala klimatickému aktivizmu, bol presvedčený, že televízia Fox News predstavuje hrozbu pre demokraciu. Keď 6. januára 2021 stúpenci Donalda Trumpa vyplienili Kapitol, James verejne vyhlásil: „Médiá, ktoré svoje publikum zásobujú lžami, vypustili zákerne a nekontrolovateľné sily, ktoré tu s nami zostanú celé roky.“ V snahe pochopiť svojho otca sa James venoval štúdiu rímskych dejín. Naučil sa naspamäť celé pasáže z románu *Hadriánove pamäti*. Ten o zomierajúcom vládcovi, ktorý je posadnutý dedičstvom a hľadá nástupcu, napísala v roku 1951 Marguerite Yourcenar: „Boli sme príliš odlišní, a tak vo mne nenašiel to, čo väčšina ľudí disponujúcich absolútnou mocou zúfalo hľadá na smrteľnej posteli: poslušného nástupcu predurčeného opakovať tie isté metódy, ba aj tie isté omyly.“ James prišiel do Rena so zámerom postarať sa o to, aby sa dejiny neopakovali.

Potom nasledovala pauza – dvadsať minút, ktoré o narušenej rodinnej dynamike vypovedali mnohé. V snahe zabrániť

napätému stretnutiu pri obrubníku boli príchody starostlivo naplánované vopred. Pred budovou zastavilo biele SUV značky Audi a Rupert Murdoch z neho ťažkopádne vystúpil spolu so svojou piatou manželkou Jelenou Žukovou. Nasledovala falanga osobných strážcov. Deväťdesiattriročný Murdoch opatrne kráčaľ v tmavom obleku, ktorý trochu nepatrične skombinoval s teniskami. Pôsobil zoslabnuto, ale pod týmto dojmom sa skrývala obrovská moc, ktorú mal stále v rukách ako vlastník Fox News, *The Wall Street Journal*, londýnskych *The Times*, vydavateľského konglomerátu HarperCollins a desiatok bulvárnych denníkov vrátane *The Sun* a *New York Post*. Murdoch nevybudoval len konzervatívne spravodajské impérium, vytvoril štvrtú zložku vládnej moci. Jeho propagandistický stroj zarábala na pobúrení, šíril konšpiračné teórie a formoval myslenie miliónov ľudí na troch kontinentoch. Práve Murdochove médiá sa viac než ktokoľvek iný zaslúžili o to, že do prezidentského úradu nastúpil Donald J. Trump.

Po Murdochovi vystúpil z auta Lachlan s manželkou Sarah, bývalou modelkou a televíznou moderátorkou. Päťdesiattriročný Lachlan stále disponoval chlapčenským šarmom, hoci strieborné pramienky už prezrádzali plynutie času. Komentátori opisovali rodinnú vojnu Murdochovcov ako „shakespearovskú“. V tomto kontexte bol Lachlan Hamletom. V roku 2005 z firmy odišiel pre ponížovanie zo strany Murdochových dvoranov a vrátil sa do Austrálie, kde vybudoval vlastný mediálny biznis. Status vyvoleného syna prijal až po desaťročí vytrvalého otcovho presviedčania. V to ráno vstupoval Lachlan do budovy súdu plne odhodlaný niešť Murdochovo dedičstvo ďalej. Minulú jeseň sa ho ešte naposledy pokúsili odradiť od podania žaloby, ale Lachlan reagoval neobľomne: prepísanie trustu je otázkou „otcovej vôle... nemalo by to byť komplikované ani kontroverzné“.

Dvere súdnej siene sa zatvorili a Murdochovci zmizli z dohľadu. Presne takto to Murdoch chcel. Svoj trust zaregistroval v Nevade, pretože práve tento štát ponúkal najveľkorysejšie pravidlá ochrany súkromia. Dvnútra nemali prístup žiadni

novinári ani kamery. V tajnosti mala zostať dokonca aj samotná existencia súdneho sporu. Spis na súde vo Washoe County označoval prípad jednoducho ako „Vo veci trustu Doe 1“. Murdoch zbohatol vďaka tomu, že formoval verejnú mienku, a bol odhodlaný kontrolovať aj tú o sebe.

Murdochovci sa usadili a čakali, kým komisár pre dedičské konania okresu Washoe County Edmund Gorman otvorí pojednávanie. Členovia rodiny si vymieňali letmé pohľady a všímali si jemné stopy času v tvárach ostatných. Od ich posledného stretnutia v jednej miestnosti uplynuli už dva roky. Za ten čas sa rodina rozpadla. Ak však chceme pochopiť, ako najúspešnejší mediálny magnát v dejinách dokázal spôsobiť zánik vlastnej rodiny, musíme sa vrátiť o takmer storočie späť do Austrálie, kde sa istý osamelý chlapec na mieste zvanom Cruden Farm snažil získať priazeň svojho dominantného otca.